

Crynodeb Maniffesto Etholiad

Mae etholiad 12fed Rhagfyr yn dilyn cyfnod anarferol o raniad a chythrwfl yng ngwleidyddiaeth y DU, a gyda'r ffocws gwleidyddol ar sut, neu a ydym yn gadael yr UE, mae Maniffesto FUW yn nodi'r polisiau cysylltiedig â Brexit sydd er budd gorau ffermydd teuluol Cymru a'n cenedl gyfan – a hefyd yn tynnu sylw at sut, beth bynnag sy'n digwydd, fydd rhaid i'n Senedd a Llywodraeth nesaf y DU sicrhau bod bwyd yn parhau i gael ei gynhyrchu yng Nghymru a'r DU i'r safonau uchaf gan y ffermydd teuluol sy'n chwarae rhan economaidd, ddiwylliannol ac amgylcheddol ganolog yn ein tirweddau.

Mae rhai o ofynion allweddol Llywodraeth a Senedd newydd y DU a nodir ym Maniffesto FUW 2019 i'w gweld isod:

Pontio Brexit

- Dirymu Erthygl 50 ar unwaith er mwyn cymryd rheolaeth dros y broses Brexit a sicrhau cytundebau masnach a materion eraill gyda'r UE sydd o fudd i Gymru a'r DU dros gyfnod realistig
- Fel arall, sicrhau bod y cyfnod tynnu'n ôl yn cael ei estyn yn ddigonol i sicrhau y gellir dod i gytundeb gyda'r UE ar fasnach a materion eraill sydd o fudd i Gymru a'r DU
- Cydnabod na fyddai unrhyw Lywodraeth gyfrifol yn y DU yn caniatáu i'r DU adael yr Undeb Ewropeaidd heb drefniant masnachu agos

Cytundeb Brexit derfynol

- Ceisio dod i gytundeb tymor hir gyda'r UE sy'n cynnal mynediad syml a di-dariff i Farchnad Sengl yr UE
- Sicrhau nad yw trefniadau masnach drosiannol ac ôl-Brexit yn torri cadwyni cyflenwi sefydledig sydd o bwys ac yn ychwanegu gwerth at gynnyrch Cymru a'r DU

Ymfudo a gwaith

- Amddiffyn hawliau gwladolion yr UE sydd eisoes yn gweithio'n gysylltiedig yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol â chadwyn cyflenwi bwyd y DU
- Sicrhau mynediad digonol i farchnad y DU ar gyfer gweithwyr tymhorol
- Gostwng trothwy gweithwyr crefftus o £30,000 i sicrhau bod gweithwyr crefftus o'r UE yn cael eu cydnabod yn iawn ac yn medru gweithio'n rhydd yng nghadwyn cyflenwi bwyd y DU

Tariffau mewnforio

- Cyflwyno dewis arall yn lle'r Bil Tariff Mewnforio (Gostyngiad) 2017-19 sy'n gosod cyfraddau tariff mewnforio'r DU ar lefelau sy'n cyfateb i gyfraddau tariff mewnforio'r UE
- Sicrhau bod Bil o'r fath yn gosod Cwotâu Cyfradd Tariff ar lefelau sy'n ddigon isel i amddiffyn holl gynhyrchwyr a sectorau amaethyddol y DU, a'r cymunedau a'r cadwyni cyflenwi y maent yn eu cefnogi

Cytundebau masnach y tu allan i'r UE

- Ymchwilio i gyfleoedd i ddatblygu trefniadau masnachu newydd gyda gwledydd eraill a blociau masnachu sydd o fudd i gynhyrchwyr cynradd ac yn agor neu'n ehangu marchnadoedd
- Gosod tariffau a Chwotâu Cyfradd Tariffau (TRQs) y DU ar lefelau sy'n sicrhau bod diogelwch bwyd, incwm gwledig a chynhyrchu bwyd lleol yn cael eu blaenoriaethu a'u diogelu yn ystod trafodaethau'r dyfodol
- Blaenoriaethu trafodaethau a mynediad i farchnad enfawr a chyfoethog sydd ar garreg ein drws, ar ffurf yr UE

Rheolaeth ffin

- Bod gwiriadau tollau yn cael eu gorfodi'n briodol ar bob pwynt mynediad i Brydain Fawr
- Gweithredu gwiriadau trylwyr i sicrhau bod pob mewnforyn yn cydymffurfio â rheoliadau Glanweithdra a Ffytoiechydol cyfredol
- Nid oes unrhyw nwyddau yn dod i mewn i Brydain Fawr heb i'r tariffau cywir gael eu codi
- Cyhoeddi ystadegau sy'n ymwneud â'r holl fewnforion, archwiliadau a thariffau a godir yn rheolaidd er mwyn rhoi hyder bod rheolaethau tollau yn cael eu gweithredu'n iawn

Cadwyni cyflenwi

- Ymestyn pwerau'r Dyfarnwr Bwydydd i ganiatáu gweithredu camau pendant sy'n mynd i'r afael ag arferion annheg trwy'r gadwyn gyflenwi gyfan ac nid i'r nifer fach iawn o gynhyrchwyr ar gytundebau wedi'u hunioni gan fanwerthwyr yn unig
- Ehangu pwerau'r Dyfarnwr Bwydydd i gwmpasu manwerthwyr sylweddol a fyddai fel arall yn cael eu heithrio o'r gorchwyl gwaith hwn ar y sail bod eu trosiant yn llai nag 1 biliwn o bunnoedd
- Adolygu rheolau cystadlu cyfredol y DU, gyda'r bwriad o unioni'r anghydbwysedd pŵer sy'n bodoli ar hyd y gadwyn gyflenwi ddomestig mewn modd sydd o fudd i gynhyrchwyr cynradd
- Cyflwyno newidiadau tebyg i'r rhai a ysgogwyd yn yr UE sy'n hyrwyddo cadwyn gyflenwi sy'n gweithredu'n well, yn fwy teg a thryloyw

Ein hamgylchedd ffermio

- Cydnabod a chadarnhau'r rôl allweddol y mae amaethyddiaeth yn ei chwarae wrth gynnal ein tirwedd a'n hamgylchedd
- Sicrhau nad yw targedau amgylcheddol a thargedau eraill a osodir ar gyfer diwydiant ffermio'r DU yn arwain at gystadleuaeth annheg a mwy o fewnforion o wledydd sydd â safonau llawer gwaeth na'r rhai sy'n bodoli yn y DU
- Cydnabod y cyfraniad allweddol y mae'r diwydiant yn ei wneud o ran cynhyrchu bwyd yn lleol, dal a storio carbon a diogelwch bwyd
- Yn sgil Brexit, ac ochr yn ochr â gweinyddiaethau datganoledig, adolygu'r holl reoliadau amgylcheddol i sicrhau eu bod yn gymesur ac yn realistig
- Cynyddu ymdrechion i ddatblygu ffyrdd y gall ffermwyr gael eu gwobrwyo gan y sector cyhoeddus am gyflenwi nwyddau amgylcheddol

Ffermio a choedwigaeth

- Gweithio gyda gweinyddiaethau cenedlaethol i sicrhau y gall ffermwyr chwarae rhan wrth storio carbon, gan gynnwys plannu coetir heb danseilio maint y fferm
- Buddsoddi mewn ymchwil bellach i agro-goedwigaeth
- Sicrhau nad yw'r difrod a wnaed i ecosystemau a chymunedau gan goedwigo ar raddfa fawr flaenorol yn cael ei ailadrodd
- Creu cadwyni cyflenwi sy'n gwella'r farchnad ar gyfer pren o goetir fferm sy'n cael ei reoli'n gynaliadwy
- Cefnogi cadwraeth wrth wrthwynebu prosiectau ail-wylltio ar raddfa fawr er mwyn atal difrod amgylcheddol ac economaidd i ardaloedd gwledig

TB Gwartheg

- Gweld y lefelau cyfredol o TB fel risg economaidd ddifrifol i drafodaethau masnach lwyddiannus a chynnal asesiad risg ffurfiol o oblygiadau lefelau cyfredol TB Gwartheg ar draws y Deyrnas Unedig gyfan, waeth beth fo'r cyfrifoldebau iechyd anifeiliaid datganoledig
- Gweithio gyda'r gweinyddiaethau datganoledig i ddatblygu rhaglen ddileu newydd yn y DU sy'n rhoi sicrwydd i wledydd eraill bod fectorau TB mewn gwartheg a bywyd gwyllt yn cael sylw fel y bydd y DU yn rhydd o TB o fewn cyfnod o amser derbyniol
- Dirymu Deddf Moch Daear a chyflwyno deddfwriaeth newydd sy'n rhoi amddiffyniad cymesur i foch daear gan sicrhau hefyd y gellir rheoli moch daear yn Lloegr neu yng Nghymru er mwyn atal yr afiechyd mewn gwartheg
- Parhau gyda'r difa moch daear yn Lloegr er mwyn gwella'r effeithiau cadarnhaol a welwyd hyd yma yn Lloegr
- Cyhoedd ystadegau manwl yn rheolaidd yn ymwneud ag achosion TB mewn ardaloedd difa moch daear
- Gweithredu profion blynyddol ledled Lloegr er mwyn gwella monitro clefydau a lleihau'r risg o anifeiliaid heintiedig yn dod i mewn i Gymru

Fframwaith amaethyddiaeth y DU

- Gweithio mewn partneriaeth wirioneddol â'r diwydiant amaethyddol a gweinyddiaethau datganoledig i ddatblygu fframwaith o egwyddorion cyffredin a ddylai fod yn sail i ddatblygiad polisi pellach, p'un a yw hyn yn cael ei wneud ar y cyd neu ym mhob un o'r pedair gwlad
- Sicrhau bod cynaliadwyedd economaidd ac amgylcheddol ffermydd teuluol a chymunedau gwledig, a chadwyni cyflenwi bwyd teg a diogel yn flaenllaw ymhlith yr egwyddorion hynny
- Cyflwyno Mesur Amaethyddiaeth newydd neu ddiwygiedig sy'n ystyried yr egwyddorion hyn yn briodol ac yn benodol canlyniadau cymdeithasol, ac nad yw'n canolbwyntio'n ormodol ar ddarparu Nwyddau Cyhoeddus

Fframwaith cyllido teg

- Dylai dyraniadau cenedlaethol o gyllid gwledig aros ar y lefelau cyfredol o leiaf
- Rhaid sefydlu fframwaith ariannol aml-flwyddyn sy'n lleihau amrywiadau blynyddol mewn cyllidebau a dyraniadau gwledig
- Rhaid cytuno ar fformiwla ariannu deg â chenchedloedd datganoledig sy'n adlewyrchu anghenion rhanbarthol yn wrthrychol ac yn deg heb wirdroi marchnadoedd
- Rhaid i arian gwledig gael ei neilltuo, a dylid cytuno ar drothwyon gwariant unffurf ar gyfer blaenoriaethau cyffredin gyda chenchedloedd datganoledig sy'n darparu hyblygrwydd i adlewyrchu pwerau datganoledig a blaenoriaethau cenedlaethol amrywiol, gan sicrhau unffurfiaeth gymharol hefyd er mwyn lleihau'r risg o wirdroi'r farchnad

Newid yn yr hinsawdd ac ynni adnewyddadwy

- Cydnabod y rôl allweddol y dylai amaethyddiaeth a da byw sy'n pori barhau i'w chwarae ledled y DU o ran cynhyrchu bwyd yn gynaliadwy, a'r difrod amgylcheddol ac economaidd sy'n debygol o gael ei achosi gan gamddealltwriaeth cyhoeddus ynghylch cig coch yn benodol
- Ceisio unioni camddealltwriaeth y cyhoedd ynghylch cyfraniad cynhyrchu cig coch y DU at newid yn yr hinsawdd
- Cynyddu cyllid ar gyfer ymchwil i ffermio cynaliadwy a leihaodd allyriadau nwyon tŷ gwydr heb gyfaddawdu ar allu cynhyrchiol na chynhyrchedd
- Ailgyflwyno cynlluniau cynhyrchu ynni adnewyddadwy deniadol sy'n cymhell ffermwyr a chymunedau lleol i fuddsoddi mewn cynlluniau a fydd yn adfer y twf blaenorol mewn cynhyrchu ynni adnewyddadwy lleol

**Gellir gweld y manifesto llawn
ar wefan FUW:
fuw.org.uk/cy/polisi/adroddiadau**